

De reis van Ties

Een terugplaatsing is als een reis waarin ouders, de school van herkomst en de school van de toekomst samen weloverwogen besluiten nemen. Het gaat niet om het bepalen van de overschrijfdatum, het gaat om 'hoe zorgen we er samen voor dat deze leerling zich goed kan blijven ontwikkelen – *met de stip op de horizon* - waarbij het kind, de ouders, de school en de omgeving elkaar omarmen?'

Een dergelijke reis kent vele kleine en grotere beslismomenten. Momenten waarbij vooral de mate van het vertrouwen en de verbinding van belang zijn. Een open mindset hoort daarom in ieders handbagage te zitten.

We blikken terug op een succesvolle terugplaatsing waarbij Ties van SBO Bernardus zijn reis inmiddels heeft voortgezet op basisschool St. Gertrudis.

Ties heeft op SBO Bernardus een sterke ontwikkeling doorgemaakt en zou na het komende schooljaar uitstromen naar het VMBO. Echter, dan zou hij de leerstof van groep 8 nog niet aangeboden hebben gekregen. Wanneer hij zou overstappen naar een reguliere basisschool zou hij een jaar langer op de basisschool kunnen blijven. Voor Ties zou dit betekenen dat hij dan wel de leerstof van groep 8 zou krijgen, waardoor hij met meer kennis en vaardigheid in zijn reisbagage naar het voortgezet onderwijs kon gaan. Bovendien had hij zo de kans om sociaal emotioneel steviger te worden, en dat zou Ties zeker helpen!

De moeder van Ties kaartte dit aan tijdens het oudergesprek waarin het uitstroomperspectief besproken werd. Trots op Ties dat hij naar het VMBO zou uitstromen en oriënterend op de route die Ties het best zou passen. Samen zoekend naar de routeplanner, samen onderzoekend wie er mee gaat op deze reis, samen bepalend wanneer medereizigers in- en uitstappen en samen mogelijke obstakels aan te durven gaan. Doel van de reis: nóg sterker worden om ook in het voortgezet onderwijs de goede lijn voort te zetten. Het SBO was daarvoor niet meer de passende plek.

Aan het woord zijn de medereizigers en de reisleiders. Ties zal deze reis in zijn eigen woorden afsluiten.

Als eerste blikte de mama van Ties terug:

Wat zag jij toen, met de ogen aan het startpunt van deze reis?

Ik zag vooral hoe Ties gegroeid is als persoon en zag veel mogelijkheden m.b.t. een eventuele terugplaatsing op zijn oude basisschool. Ik had er vanaf het moment dat het idee was ontstaan veel vertrouwen in dat dit een succes zou kunnen worden.

Waren er momenten tijdens de reis die je moeilijk of spannend vond?

Ja, het eerste contact met de basisschool in St Gertruid vond ik moeilijk. Ik voelde een terughoudendheid t.a.v. een eventuele terugplaatsing, gebaseerd op de info uit het dossier van basisschool St. Gertrudis uit de tijd dat mijn zoon daar nog op school zat. Dat raakte mij en gaf mij als ouder een beetje het gevoel dat mijn kind niet echt een nieuwe kans kreeg. Ik heb dit gevoel destijds meteen gedeeld en deze open communicatie was voor mij erg helpend om elkaar beter te kunnen begrijpen. De school wilde het immers graag goed doen en bij terugplaatsing ook een passend aanbod kunnen garanderen.

Wat gaf je het vertrouwen dat de terugplaatsing passend voor Ties was?

Het vertrouwen dat de leerkrachten en de IB-er van SBO Bernardus hadden in mijn voorstel, gaf mij het vertrouwen dat het echt een goed idee was.

Hoe reageerde de omgeving? En kreeg je te maken met meningen van andere mensen?

Heel positief. Vele ouders en collega's hebben ons aangesproken over de terugplaatsing.

Er wordt ons vaak gevraagd hoe het nu met Ties gaat: Mensen vinden het mooi dat dit kan, steunen ons hier enorm in en spreken ook vaak uit welke groei ze zien.

Hoe heb je Ties meegenomen in dit proces? Hoe beleefde hij het?

We hebben Ties vanaf het begin meegenomen in dit proces. Hij was op de hoogte van alle stappen die we gingen zetten: dat er een proefperiode zou zijn, dat zijn juf in St Geertruid zou komen kijken, dat we regelmatig met elkaar om de tafel zouden zitten om te bespreken wat al goed gaat en waar we nog tegenaan lopen en dat we na de Kerst definitief zouden besluiten tot wel of geen overplaatsing.

Wat maakte dat je het vertrouwen kreeg dat het ging lukken?

De stapsgewijze aanpak was erg fijn, ik merkte dat op deze manier het vertrouwen van basisschool St Gertrudis in de terugplaatsing steeds meer groeide. Ik denk dat het observeren in elkaars groepen en de korte lijntjes tussen beide scholen en ons als ouders heel waardevol zijn geweest.

Vond je ook iets spannend in dit proces?

De proefperiode vond ik wel spannend. Je hoopt natuurlijk dat het goed gaat.

Wat verbaasde je misschien wel?

Met welk gemak Ties de overstap gemaakt heeft. Hij was erg snel gewend en zet elke dag weer nieuwe stappen, mooi om te zien.

Ook voor SBO Bernardus is het een mijlpaal als een dergelijke reis wordt opgestart. Doen we er goed aan? Hoe groot is de kans op succes? Zal het straks geen teleurstelling voor Ties zijn? Hoe reageert hij op deze reis?

Ook zij blikken terug:

Wat zagen jullie als belangrijk in deze reis?

Dat we steeds als school met ouders in gesprek gingen en daarin korte lijntjes hadden. We hadden allemaal vertrouwen in Ties en in elkaar om dit tot een succes te krijgen. Dit vertrouwen hebben we kunnen overdragen naar de basisschool, doordat we het traject zorgvuldig en planmatig hadden uitgestippeld en hiervoor ook de tijd genomen hebben.

Wat maakte dat jullie het vertrouwen kregen dat het ging lukken?

Dat we goed samen gekeken hebben naar zijn didactisch functioneren en gekeken hebben wat we hem hier op school nog konden bieden en of we hem verder konden plaatsen in een hoger niveau. Maar we hebben ook gekeken naar de belemmerende factoren, waarvan we dachten dat ze hem eventueel in de weg zouden kunnen staan bij een overstap. Denkend aan zijn eigen manier van leren en zijn achterstand bij spelling. We hebben dit altijd transparant gecommuniceerd en moeder heeft dit thuis ook verder met hem opgepakt.

Vonden jullie ook iets spannend in dit proces?

De intern begeleider van onze school heeft contact opgenomen met de intern begeleider van de basisschool en voelde terughoudendheid op basis van het beeld dat ze hadden toen Ties er jaren geleden vertrokken is. Daarbij kende deze intern begeleider Ties niet, omdat ze destijds nog niet op

die school werkte. We vonden het spannend of Ties een eerlijke kans zou krijgen, want wij hadden alle vertrouwen in Ties dat dit een succes zou gaan worden.

Wat verbaasde jullie misschien wel?

Ouders hebben alles transparant met Ties gecommuniceerd. De souplesse waarmee Ties met het voorstel is omgegaan was voor ons verrassend en bewonderenswaardig. Helpend was zeker dat hij zijn nieuwe klasgenoten van het voetballen kende en zijn oude klasgenoten nu in de huidige groep 8 zitten. Ties zou de overstap naar groep 7 maken en kwam in een combinatiegroep terecht van groep 7/8.

De reis van Ties zou worden voortgezet op St. Gertrudis. De school waar hij ook jaren geleden verwezen was. Zij werden gevraagd om mee op reis te gaan, maar ook om uiteindelijk als reisleader de draad weer op te pakken. *Hoe zou het dan nu met hem gaan? Wat vraagt dit van ons? Hoe voorkomen we dat het achteraf geen goed besluit is? Hoe zorgen we voor succes?* Het getuigt vakmanschap om beredeneerd mee te denken en het getuigt een sterke mindset om open te staan voor terugplaatsingen!

Hoe kregen jullie de vraag om mee te denken in de terugplaatsing? Wat riep dit bij jullie op? Welke beren op de weg vreesden jullie?

Onze intern begeleider kreeg een telefoontje van de IB'er van SBO Bernardus met de mededeling dat ze een leerling hadden van wie ze zeker wisten dat hij een goede kans zou maken na overplaatsing naar het reguliere onderwijs. Dit was uiteraard een leerling die bij ons op school gezeten had. Ze zei erbij dat ze dit kind ook het jaar extra in groep 8 gunde. Een verlenging in het SBO was niet meer mogelijk én zou ook niet datgene opleveren wat Ties nodig zou hebben. Hun verwachting was dat Ties met dat extra jaar bij ons ook op een hoger uitstroomprofiel uit zou komen. Verder werd gezegd dat Ties sowieso naar de basisschool in Gulpen kon gaan omdat die school in hetzelfde gebouw als het SBO zit. De voorkeur ging echter naar onze school uit omdat Ties dan weer bij zijn vrienden uit het dorp op school kon zijn.

Natuurlijk kun je je direct in dit verhaal en dit verzoek vinden. Tegelijkertijd komen er gedachten en gevoelens bij je op. De belangrijkste punten voor ons lagen bij de reden voor verwijzing. Die reden had alles met gedrag te maken. Was dat gedrag echt dusdanig veranderd dat Ties goed kon functioneren in een combinatiegroep met twee kinderen met ernstige gedragsproblemen? Die combinatiegroep vormde voor ons ook een aandachtspunt op didactisch gebied. De leerkracht heeft immers minder tijd om aandacht te besteden aan individuele problemen.

Hoe hebben jullie een goed beeld van Ties gekregen? Wat heeft jullie hierbij geholpen?

We zijn allereerst in het dossier van Ties gedoken en hebben goed gekeken naar de hulpvragen die er leefden ten tijde van de plaatsing bij het SBO en die geïnventariseerd. Daarnaast hebben we contact gezocht met Ingrid Provaas, onze bovenschools psycholoog. Zij had het hele proces van Ties begeleid en kende dus het verhaal van dichtbij vanuit haar expertise. We hebben een gesprek met de IB'er en de leerkracht van Ties en met moeder voorbereid. Van onze school waren leerkracht, directeur en IB'er aanwezig. We hebben Ingrid Provaas ook uitgenodigd vanwege haar kennis over ontwikkeling en haar bekendheid met Ties. Tijdens dat gesprek hebben we alle ruimte gekregen om vragen te stellen en onze zorgen naar voren te brengen. In dat gesprek werd duidelijk gemaakt dat er nooit gedacht zou zijn aan een terugplaatsing als men niet volledig overtuigd was van een hoge kans op slagen. We werden gerustgesteld door de voorstellen die gedaan werden: een proefplaatsing van een halfjaar, in

elkaars keuken komen kijken om te kunnen bepalen of en hoe we Ties konden helpen, de beschikbaarheid van SBO Bernardus bij eventuele problemen en de extra hulp die moeder aan Ties bood.

Hoe werd de klas voorbereid op een nieuwe leerling?

Meteen in het begin van het schooljaar hebben we de laatjes van Ties al in orde gemaakt en de leerlingen verteld dat Ties binnenkort bij ons in de groep erbij komt. De meeste leerlingen wisten dit al en kenden Ties al van de voetbalclub of van andere activiteiten in het dorp.

Wat maakte dat je het vertrouwen kreeg dat het ging lukken?

Het vertrouwen is gaandeweg het proces gegroeid. Tijdens het eerste gesprek met het SBO werden er al veel zorgen weggenomen. Wat de doorslag gaf was het bezoek aan het SBO. We zagen Ties in zijn klas en buiten op de speelplaats. Er was niks meer te zien om je echt zorgen over te maken.

Vond je ook iets spannend in dit proces?

Ik denk dat het altijd spannend is als er een kind bij komt in een groep. Je moet toch altijd afwachten hoe het kind en de groep het ervaren.

Wat verbaasde je misschien wel?

Wat me oprecht verbaasd heeft is het gemak waarmee Ties in de groep werd geaccepteerd. Natuurlijk is dit een klein dorp en kende Ties de kinderen ook vanuit het verenigingsleven.

Hoe ziet het eruit nu de terugplaatsing is gerealiseerd?

Het is alsof Ties nooit is weggeweest. Hij is volledig opgenomen in de groep. Je ziet hem zowel in de klas als op de speelplaats vaak tussen en met andere kinderen werken en spelen. Hij beweegt zich met een natuurlijk gemak op school. Hij laat zich niet zomaar meeslepen door de leider van de groep in een klas waarin zich ook wel eens minder leuke dingen afspelen.

Op een reis als deze spelen er veel beelden mee. Beelden van toen, beelden van de toekomst. We kijken door de bril die ons bekend is, maar we kijken naar het onbekende. Binnen stichting KomLeren werd daarom bovenschools psycholoog Ingrid Provaas betrokken. Een medereiziger die in- en ook weer uitstapte.

Hoe werd jij betrokken in dit proces?

Als consultant van de st. Gertrudis werd ik door de IB-er op de hoogte gesteld van het bericht over Ties vanuit de SBO Bernardus. Omdat ik destijds zeer nauw betrokken was geweest en zowel de directeur als de IB-er er destijds nog niet waren, was de behoefte bij de school groot om het papieren dossier en de beelden die dat opriep wat concreter te maken en in perspectief te plaatsen. En om de school mee te nemen in het formuleren van vragen en twijfels; én erop te vertrouwen dat het lopen van het proces van belang was om deze antwoorden te vinden, de twijfels te onderzoeken en mogelijk weg te nemen.

Zo een bericht riep – merkte ik – bij de school in eerste instantie ook wel de behoefte op om de grenzen van wat de basisschool kan te willen formuleren en de voorwaarden waaraan Ties qua gedrag en qua didactische ontwikkeling zou moeten voldoen, wilde dit kunnen passen.

Niet vanuit onwil, maar vanuit schroom: want als hij zou komen wilde de school hem ook goed kunnen helpen! Hij zat daar nu goed, maar zou dat ook zo blijven?

Het gegeven dat we geen glazen bol hebben en vertrouwen moeten hebben in elkaar en op wat we wél kunnen, dát vroeg aandacht. Er open in durven stappen en een verkenning samen zien als een eerste stap, die nog alle kanten op kan.

Welke vragen riep dit bij je op?

Ik kon me meteen vinden in het gegeven dat een extra jaar basisschool voor Ties, als dat regulier wel mogelijk was en binnen SBO niet, een goed argument was om te verkennen of hij toe was aan een terugplaatsing. Ik was wel ook benieuwd hoe het met zijn gedrag was, aangezien we destijds t/m niveau 4 intensief geïnvesteerd hadden. Tegelijkertijd zag ik wel het plaatje terug voor me van hoe Ties was vastgelopen door een combi van zijn gedrag in relatie tot zijn leermoeilijkheden in het aanvankelijk leren en kon ik me voorstellen dat hierin stappen waren gezet die hem tot rust hadden gebracht.

De vragen die het vooral bij mij opriep waren:

- Wat is de kern van de belemmeringen bij Ties nog op dát moment?
- Wat zijn krachten en dingen die nu goed gaan waar we op kunnen bouwen?
- Hoe reageert hij momenteel als hij frustraties tegenkomt? Staat hij open voor instructies van de leerkracht? (dat waren twee belangrijke punten die destijds niet goed liepen)
- Wat is de pedagogische aanpak daar die voor Ties heeft gewerkt? Wat doen zij nu wezenlijk anders, wat wij moeten zien voort te zetten?

Hoe zag de begeleiding eruit?

Ik heb contacten met de IB-er gehad in het traject naar het eerste knooppunt toe en ben mee gaan kijken met de IB-er, bij Ties in de groep in het SBO. Bij alle knooppuntgesprekken tot aan de definitieve plaatsing heb ik aangesloten. Enerzijds om te ondersteunen door het stellen van vragen en het verbinden van de behoeftes van Ties en de mogelijkheden van de school. Anderzijds omdat dit ook voor mij de eerste keer was dat ik een terugplaatsing meemaakte en ik het proces ook graag wilde volgen om ervan te leren.

Wat maakte dat je het vertrouwen kreeg dat het ging lukken?

De contacten met het SBO verliepen heel plezierig: zij stonden open voor alle vragen en gaven ook vertrouwen door duidelijk te stellen dat ze dit niet zomaar doen en alleen in casussen waarbij zij de kans op slagen zeer groot achten.

Ook het kunnen zien functioneren van Ties heeft geholpen. En het vertrouwen dat ik had, dat we met zijn ouders goed zouden kunnen samen werken.

Vond je ook iets spannend in dit proces?

Het is altijd spannend als je een leerling die het goed heeft ergens, verplaatst. Je weet wat je hebt in dat opzicht; je weet niet wat je krijgt. Het gegeven dat het voor Ties richting VO vooral ook een káns was en dat hij in de gemeenschap zijn plek altijd had behouden en in de groep sowieso zich wel fijn zou gaan voelen, hielp hierbij. Hij kreeg er sowieso iets voor terug. We móesten deze optie gaan verkennen samen!

En de overtuiging: iets kan spannend zijn en we gaan hobbels ervaren, maar die zijn er om te overwinnen. Wat we gaan doen is goed (want dat vertrouwen was voldoende gegroeid in het proces).

Er was ook nog een optie (door de tijdelijke plaatsing waarbij hij nog bleef ingeschreven op het SBO), om indien nodig te besluiten dat we het beter níet zouden kunnen doen. Ook dát helpt, al moet ik zeggen dat dit vooral het proces heeft geholpen; het open durven staan voor.

Al met al denk ik dat vooral het vertrouwen in elkaar als professionals heeft geholpen. Het gevoel van: we doen dit niet zomaar en hebben allemaal oog voor de belangen van Ties. De leerkracht van Ties kwam ook kijken op de St. Gertrudis; wist dus in welke groep met welk pedagogisch klimaat, welke leerkrachten hij terecht zou komen. En ook zij beaamde: 'wat jullie doen wijkt niet af van wat ik doe richting Ties, jullie kunnen dit óók!' Stellend en overtuigend in de communicatie.

Wat verbaasde je misschien wel?

Het verbaasde me hoe veel het onderwijs in het SBO toch leek op dat van de reguliere basisschool, zo in groep 7. Er werd echt wel zelfstandigheid verwacht en het tempo van de instructies lag hoog. Weliswaar was de stof van een wat lager niveau, maar verder vielen me de verschillen mee.

Wat me niet zozeer verbaasde als wel hielp richting inclusief denken was om te zien hoe een strakke, consequente aanpak aan de hele groep de basis leek; en veel minder de meer individuele benadering die we in onze TLV's vaak noemen als reden voor verwijzing.

Het riep de vraag op: als we meer op niveau kunnen werken, kunnen we dan wellicht meer kinderen vanuit het SBO in de bovenbouw bedienen in het regulier dan we nu denken? Wat is daar vooral voor nodig?

Deze reis zorgt daarmee voor meer nieuwe beelden, meer routes naar de toekomst, meer kansen voor kinderen als Ties. Voorwaarde is dat we elkaar omarmen (verbinden) en gevoelens durven uit te spreken (vertrouwen). Zoals de moeder van Ties zegt: *'Durf de kansen te verkennen en heb vertrouwen in elkaar!'*

En Ties zelf? Wat vond hij ervan?

'Ik vond de overplaatsing niet zo spannend, maar wel leuk.'

Ik kende de school en de kinderen al en omdat iedereen er vertrouwen in had, had ik dat ook.'

